

מסורת הש"ס

(6) (ומיל לה.) (7) (ומיל לה.) (8) (ומיל לה.) (9) (ומיל לה.) (10) (ומיל לה.) (11) (ומיל לה.) (12) (ומיל לה.) (13) (ומיל לה.) (14) (ומיל לה.) (15) (ומיל לה.) (16) (ומיל לה.) (17) (ומיל לה.) (18) (ומיל לה.) (19) (ומיל לה.) (20) (ומיל לה.) (21) (ומיל לה.) (22) (ומיל לה.) (23) (ומיל לה.) (24) (ומיל לה.) (25) (ומיל לה.) (26) (ומיל לה.) (27) (ומיל לה.) (28) (ומיל לה.) (29) (ומיל לה.) (30) (ומיל לה.) (31) (ומיל לה.) (32) (ומיל לה.) (33) (ומיל לה.) (34) (ומיל לה.) (35) (ומיל לה.) (36) (ומיל לה.) (37) (ומיל לה.) (38) (ומיל לה.) (39) (ומיל לה.) (40) (ומיל לה.) (41) (ומיל לה.) (42) (ומיל לה.) (43) (ומיל לה.) (44) (ומיל לה.) (45) (ומיל לה.) (46) (ומיל לה.) (47) (ומיל לה.) (48) (ומיל לה.) (49) (ומיל לה.) (50) (ומיל לה.) (51) (ומיל לה.) (52) (ומיל לה.) (53) (ומיל לה.) (54) (ומיל לה.) (55) (ומיל לה.) (56) (ומיל לה.) (57) (ומיל לה.) (58) (ומיל לה.) (59) (ומיל לה.) (60) (ומיל לה.) (61) (ומיל לה.) (62) (ומיל לה.) (63) (ומיל לה.) (64) (ומיל לה.) (65) (ומיל לה.) (66) (ומיל לה.) (67) (ומיל לה.) (68) (ומיל לה.) (69) (ומיל לה.) (70) (ומיל לה.) (71) (ומיל לה.) (72) (ומיל לה.) (73) (ומיל לה.) (74) (ומיל לה.) (75) (ומיל לה.) (76) (ומיל לה.) (77) (ומיל לה.) (78) (ומיל לה.) (79) (ומיל לה.) (80) (ומיל לה.) (81) (ומיל לה.) (82) (ומיל לה.) (83) (ומיל לה.) (84) (ומיל לה.) (85) (ומיל לה.) (86) (ומיל לה.) (87) (ומיל לה.) (88) (ומיל לה.) (89) (ומיל לה.) (90) (ומיל לה.) (91) (ומיל לה.) (92) (ומיל לה.) (93) (ומיל לה.) (94) (ומיל לה.) (95) (ומיל לה.) (96) (ומיל לה.) (97) (ומיל לה.) (98) (ומיל לה.) (99) (ומיל לה.) (100) (ומיל לה.)

נעל הסקנא. ולעולם נרה"ר אל כל נרשמו אע"פ שהפקיר פטור כדפרישית. האי דנקט ולא הפקיר נורו דלס הפקיר אף נורו הוה ליה נור נרה"ר: ומאי וכו' דר"ע. בשלמא זהו דרבי ישמעאל למעוטי דר"ע אלל זהו דר"ע למעוטי מאי הא נור נרה"ר נמי אמור בתורה כדדרשין: **לשולמוין.** נור דאית ליה בעלים נאמר אלל משלומין דכתיב נעל הנור אלל ונור נרה"ר נעל אלל הנזקין דכתיב כי יפתח איש וכו' יכרה ונפל שמה וגו' והכי קאמר ר"ע אמאי פטרם נכור נרשותו והלא זהו נור האמור בתורה אלל משלומין: והוה מילך לרבי. ולעולם נרשות הימיר והפקיר רשותו ולא נורו דהוה ליה מנזו שהוק מייד משום דקרינן מנזו הוא פטור: דט"ס. יקטום סו"מאל עפר: ומאי וכו' דר' ישמעאל. הו"ל ולרביה תרוייהו כתיבי: לגוקין. נור נרה"ר פתח בו הכתוב תחלה כשכרז נזקין ונפל שמה נור או חמור נור נרשות הרבים דכר בו הכתוב כי יפתח וכו' יכרה ונפל. ואי קטום ממני מני רבס מוקי לה כר"ע דמתיב תרוייהו וכו' יוסף מוקי לה כר' ישמעאל: פטור. אס נפל דרך פיו שרשותו וקט"ד אפילו הפקיר רשותו פטור אלל אס נפתחה הקמירה שקמר וקט"ד נרה"ר מייד דהאי תנא סבר מיונא דנור נרה"ר הוא: לאושין. יסוד למונח דניו על פני כל רוחס הבית אלל רה"ר. וחזירו נספך עורא (7) ואשאי ימיו ונמלא נפל אשיתא (בבבא דף 70.) פטור. היינו נמי כמוכר נור נרשותו דאית ליה בעלים והפקיר רשותו דלא מני למימר ליה מאי בעית נרשותי הכל נמי לא מני למימר ליה למה הלכה בהמתך על שמו דהא נרשות הרבים היא: **ועמאל** **דלאושין.** שדך לעשות כן ואינו פושע: הא לאו לאושין מייד. אלמלא נור נרשותו מייד וקט"ד רישא לקט"ד: רישא. דקמני נור נרשותו פטור ר' ישמעאל: וסיפא. דמתיב דדייקין הא לאו לאושין מייד ר"ע: אלל לרב יוסף. דלמך נור נרשותו דכילי עלמא מייד רישא דקמני פטור מני: לאושין וכו' נורו. דל"ל נרשותאי מאי בעית. ואנטרין לאשמעי' דאע"ג דאית רשאי לעשות כן דאין עושין חלל תחת רשות הרבים מיהו הו"ל ולרשותו פתחו פטור: דלרשות נב ארווחי לרה"ר. (6) דהוה ליה חופר נור נרה"ר והלך טעמא דלאושין הא לאו לאושין מייד: כר"ס הסמוכה לרה"ר. (8) כגון מקלה מקום נרשותו לרשות הרבים דהוה ליה הפקיר רשותו פטור: ומכר לרביס. דלמך לכוני עירו הנור זה שפירמי דרך לנס לשחות מי גשמים המתקנסים עם ורואיה לשחות בהמות מנה הרי הוא מסור לנס:

פרק חמישי בבא קמא
בכור ברשותו ר"ע סבר (6) בור ברשותו נמי חייב דכתיב יבעל הכור בכור דאית ליה בעלים קאמר רחמנא ור' ישמעאל סבר בעל התקלה אלא מאי זהו בור האמור בתורה דקאמר ר"ע זהו בור שפתח בו הכתוב תחלה לתשלומין ורב יוסף אמר בכור ברה"ר כולי עלמא לא פליגי דמחייב מאי מעמא בעל הכור אמר רחמנא בכור דאית ליה בעלים עסקינן כי פליגי בכור ברה"ר רבי ישמעאל סבר בכור ברה"ר נמי חייב דכתיב כי יפתח וכו' יכרה וכו' אמר על פתיחה חייב על כרייה לא כ"ש אלא שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה באה לו ור"ע הגהו מיצרך צריכי דאי כתב רחמנא כי יפתח הוה אמינא פותח הוא דמני ליה בכסוי כורה לא סני ליה בכסוי עד דמאים ליה ואי כתב רחמנא כי יכרה הוה אמינא כרייה הוא דבעי כסוי משום דעבר מעשה אבל פותח דלא עבר מעשה אימא כסוי נמי לא בעי קמ"ל ואלא מאי זהו בור האמור בתורה דקאמר ר' ישמעאל זהו בור שפתח בו הכתוב תחלה לניזוקין מיתביב החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"ר פטור ואף על פי שאינו רשאי לעשות כן לפי ישאון עושין חלל תחת רה"ר החופר בורות שיחין ומערות ברשות היחיד ופתחו לרה"ר חייב והחופר בורות ברה"ר הסמוכה לרשות הרבים כגון אלו החופרים לאושין פטור ור' יוסי בר' יהודה מחייב עד שיעשה מחיצה עשרה או עד שירחיק ממקום דריסת רגלי אדם וממקום דריסת רגלי בהמה ארבעה מטפחים טעמא דלאושין הא לאו לאושין חייב הא מני בשלמא לרבה רישא ר' ישמעאל וסיפא ר"ע אלל לרב יוסף בשלמא סיפא דברי הכל אלל רישא מני לא רבי ישמעאל ולא ר"ע אמר לך רב יוסף כולה דברי הכל היא ורישא שלא הפקיר לא רשותו ולא נורו אמר רב אשי השתא דאוקימתא לרב יוסף לדרבי הכל לרבה נמי לא תוקמה כתנאי מדרישא ר' ישמעאל סיפא נמי ר' ישמעאל וטעמא דלאושין הא לאו לאושין חייב כגון דארווח ארווחי לרה"ר החופר בור ברשות היחיד ופתחו לרה"ר חייב ברה"ר הסמוכה לרה"ר פטור בשלמא לרבה כולה ר' ישמעאל היא אלל לרב יוסף בשלמא רישא רבי ישמעאל אלל סיפא מני לא ר' ישמעאל ולא ר"ע אמר לך בחופר לאושין ודברי הכל: ה"ר י' חפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר ופתח ולא מסר לרבים חייב וכן מנהגו של נחוניא חופר בורות שיחין ומערות שהיה חופר ופותח ומסר לרבים וכששמעו חכמים בדבר אמרו קיים זה הלכה זו הלכה זו ותו לא אלל אימא אף הלכה זו: וכו' רבנן מעשה בכתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול באו והודיעו את רבי חנינא בן רוסא שעה ראשונה אמר להם שלום שניה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העלך אמרה להם זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו אמרו לו נביא אחת אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלל כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו ורעו אמר רבי אחא אף על פי כן מת בנו בצמא שנאמר וסביבו נשערה מאד מלמד שהקדוש ברוך הוא מודקדק עם סביבו אפילו כחוט השערה ר' נחוניא אמר מהכא יאל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביבו אמר ר' חנינא כל האומר הקב"ה ותן הוא יותרו חיוו שנאמר והצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט יא"ר תנא ואיתמא ר' שמואל בר נחמני מאי דכתיב

בכור ברשותו ר"ע סבר (6) בור ברשותו נמי חייב דכתיב יבעל הכור בכור דאית ליה בעלים קאמר רחמנא ור' ישמעאל סבר בעל התקלה אלא מאי זהו בור האמור בתורה דקאמר ר"ע זהו בור שפתח בו הכתוב תחלה לתשלומין ורב יוסף אמר בכור ברה"ר כולי עלמא לא פליגי דמחייב מאי מעמא בעל הכור אמר רחמנא בכור דאית ליה בעלים עסקינן כי פליגי בכור ברה"ר רבי ישמעאל סבר בכור ברה"ר נמי חייב דכתיב כי יפתח וכו' יכרה וכו' אמר על פתיחה חייב על כרייה לא כ"ש אלא שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה באה לו ור"ע הגהו מיצרך צריכי דאי כתב רחמנא כי יפתח הוה אמינא פותח הוא דמני ליה בכסוי כורה לא סני ליה בכסוי עד דמאים ליה ואי כתב רחמנא כי יכרה הוה אמינא כרייה הוא דבעי כסוי משום דעבר מעשה אבל פותח דלא עבר מעשה אימא כסוי נמי לא בעי קמ"ל ואלא מאי זהו בור האמור בתורה דקאמר ר' ישמעאל זהו בור שפתח בו הכתוב תחלה לניזוקין מיתביב החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"ר פטור ואף על פי שאינו רשאי לעשות כן לפי ישאון עושין חלל תחת רה"ר החופר בורות שיחין ומערות ברשות היחיד ופתחו לרה"ר חייב והחופר בורות ברה"ר הסמוכה לרשות הרבים כגון אלו החופרים לאושין פטור ור' יוסי בר' יהודה מחייב עד שיעשה מחיצה עשרה או עד שירחיק ממקום דריסת רגלי אדם וממקום דריסת רגלי בהמה ארבעה מטפחים טעמא דלאושין הא לאו לאושין חייב הא מני בשלמא לרבה רישא ר' ישמעאל וסיפא ר"ע אלל לרב יוסף בשלמא סיפא דברי הכל אלל רישא מני לא רבי ישמעאל ולא ר"ע אמר לך רב יוסף כולה דברי הכל היא ורישא שלא הפקיר לא רשותו ולא נורו אמר רב אשי השתא דאוקימתא לרב יוסף לדרבי הכל לרבה נמי לא תוקמה כתנאי מדרישא ר' ישמעאל סיפא נמי ר' ישמעאל וטעמא דלאושין הא לאו לאושין חייב כגון דארווח ארווחי לרה"ר החופר בור ברשות היחיד ופתחו לרה"ר חייב ברה"ר הסמוכה לרה"ר פטור בשלמא לרבה כולה ר' ישמעאל היא אלל לרב יוסף בשלמא רישא רבי ישמעאל אלל סיפא מני לא ר' ישמעאל ולא ר"ע אמר לך בחופר לאושין ודברי הכל: ה"ר י' חפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר ופתח ולא מסר לרבים חייב וכן מנהגו של נחוניא חופר בורות שיחין ומערות שהיה חופר ופותח ומסר לרבים וכששמעו חכמים בדבר אמרו קיים זה הלכה זו הלכה זו ותו לא אלל אימא אף הלכה זו: וכו' רבנן מעשה בכתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול באו והודיעו את רבי חנינא בן רוסא שעה ראשונה אמר להם שלום שניה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העלך אמרה להם זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו אמרו לו נביא אחת אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלל כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו ורעו אמר רבי אחא אף על פי כן מת בנו בצמא שנאמר וסביבו נשערה מאד מלמד שהקדוש ברוך הוא מודקדק עם סביבו אפילו כחוט השערה ר' נחוניא אמר מהכא יאל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביבו אמר ר' חנינא כל האומר הקב"ה ותן הוא יותרו חיוו שנאמר והצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט יא"ר תנא ואיתמא ר' שמואל בר נחמני מאי דכתיב

בכור ברשותו ר"ע סבר (6) בור ברשותו נמי חייב דכתיב יבעל הכור בכור דאית ליה בעלים קאמר רחמנא ור' ישמעאל סבר בעל התקלה אלא מאי זהו בור האמור בתורה דקאמר ר"ע זהו בור שפתח בו הכתוב תחלה לתשלומין ורב יוסף אמר בכור ברה"ר כולי עלמא לא פליגי דמחייב מאי מעמא בעל הכור אמר רחמנא בכור דאית ליה בעלים עסקינן כי פליגי בכור ברה"ר רבי ישמעאל סבר בכור ברה"ר נמי חייב דכתיב כי יפתח וכו' יכרה וכו' אמר על פתיחה חייב על כרייה לא כ"ש אלא שעל עסקי פתיחה ועל עסקי כרייה באה לו ור"ע הגהו מיצרך צריכי דאי כתב רחמנא כי יפתח הוה אמינא פותח הוא דמני ליה בכסוי כורה לא סני ליה בכסוי עד דמאים ליה ואי כתב רחמנא כי יכרה הוה אמינא כרייה הוא דבעי כסוי משום דעבר מעשה אבל פותח דלא עבר מעשה אימא כסוי נמי לא בעי קמ"ל ואלא מאי זהו בור האמור בתורה דקאמר ר' ישמעאל זהו בור שפתח בו הכתוב תחלה לניזוקין מיתביב החופר בור ברה"ר ופתחו לרה"ר פטור ואף על פי שאינו רשאי לעשות כן לפי ישאון עושין חלל תחת רה"ר החופר בורות שיחין ומערות ברשות היחיד ופתחו לרה"ר חייב והחופר בורות ברה"ר הסמוכה לרשות הרבים כגון אלו החופרים לאושין פטור ור' יוסי בר' יהודה מחייב עד שיעשה מחיצה עשרה או עד שירחיק ממקום דריסת רגלי אדם וממקום דריסת רגלי בהמה ארבעה מטפחים טעמא דלאושין הא לאו לאושין חייב הא מני בשלמא לרבה רישא ר' ישמעאל וסיפא ר"ע אלל לרב יוסף בשלמא סיפא דברי הכל אלל רישא מני לא רבי ישמעאל ולא ר"ע אמר לך רב יוסף כולה דברי הכל היא ורישא שלא הפקיר לא רשותו ולא נורו אמר רב אשי השתא דאוקימתא לרב יוסף לדרבי הכל לרבה נמי לא תוקמה כתנאי מדרישא ר' ישמעאל סיפא נמי ר' ישמעאל וטעמא דלאושין הא לאו לאושין חייב כגון דארווח ארווחי לרה"ר החופר בור ברשות היחיד ופתחו לרה"ר חייב ברה"ר הסמוכה לרה"ר פטור בשלמא לרבה כולה ר' ישמעאל היא אלל לרב יוסף בשלמא רישא רבי ישמעאל אלל סיפא מני לא ר' ישמעאל ולא ר"ע אמר לך בחופר לאושין ודברי הכל: ה"ר י' חפר ופתח ומסר לרבים פטור חפר ופתח ולא מסר לרבים חייב וכן מנהגו של נחוניא חופר בורות שיחין ומערות שהיה חופר ופותח ומסר לרבים וכששמעו חכמים בדבר אמרו קיים זה הלכה זו הלכה זו ותו לא אלל אימא אף הלכה זו: וכו' רבנן מעשה בכתו של נחוניא חופר שיחין שנפלה לבור גדול באו והודיעו את רבי חנינא בן רוסא שעה ראשונה אמר להם שלום שניה אמר להם שלום שלישית אמר להם עלתה אמרו לה מי העלך אמרה להם זכר של רחלים נודמן לי וזקן אחד מנהיגו אמרו לו נביא אחת אמר להם לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי אלל כך אמרתי דבר שאותו צדיק מצטער בו יכשל בו ורעו אמר רבי אחא אף על פי כן מת בנו בצמא שנאמר וסביבו נשערה מאד מלמד שהקדוש ברוך הוא מודקדק עם סביבו אפילו כחוט השערה ר' נחוניא אמר מהכא יאל נערץ בסוד קדושים רבה ונורא על כל סביבו אמר ר' חנינא כל האומר הקב"ה ותן הוא יותרו חיוו שנאמר והצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט יא"ר תנא ואיתמא ר' שמואל בר נחמני מאי דכתיב

מוסף רש"י

בעל התקלה. אף על פי שאין הנור של שפאל נרה"ר, עשאו הכתוב בעליו להחייב עליו נזקין (ושמו כא דר). חופר שיחין. לעול רגלים ומים מתמסין סתן וכו' שזמן תן ויהמסין (בבבא קמא). אמר להם שלום. שדיון יטלה לחיות, וכן כפיה, אלל שלישית שלמה יטלה לחיות אמר להן עלתה לה. שדיון היה לו שלם ממת עם מלוקת, דבר שהיה מתפקד בו אותו לדיק, איהו, לא יטל בו ורעו (70). וכו' של רחלים. זה אילו של יתק. וזקן אחד מנהיגו. זה אכרסם של תמות (70). מצטער בו. נכורח עשימו (70). לרשות: חתטסו בו. אף על פי כן מת בנו. של (71) מחויל. בצמא. עקן נרכס של מקיס לקדק עם החמדיים (70). וסביבו נשערה. לכו חוט השערה (70). עם סביבו. עם ניקיס ההולכס אחרי (70).

אך

חופר שיחין. לעולי רגלים נדרסיס: טעם ראשונה. שדיון היא ראויה להיות מיה נמוך המיס: אמר לנס שגום. מעלה וכן שניה: שלישיס. דהוה לה שהות שגמל נפסה אס ישנה שס: אמר לנס. ככר עלתה ודאי כדאמרין לקמן דשפיעא ליה דלא תמות שס: וכו' של רחלים. אילו של יתק: וזקן מניסו. אכרסם: מצטער בו. לחפור בורות ומערות לעולי רגלים: עם סביבו. לדיקס הדקסיס בו: נשערה מאד. לשון חוט השערה: ונורא על כל סביבו. מטיל אימת משפטיו לעליס: וסרן. לעבור על כל פשעס: וסרו חיוו. וספרו חיוו וגופו שמורה ליתו לחטוא: אך